

Regeringens proposition

1984/85: 125

med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten
för budgetåret 1984/85;

beslutad den 14 mars 1985.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås utgifter m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för innevarande budgetår. De anslag som begärs uppgår till ca 656 milj. kr. De största anslagen föreslås gå till kostnader för särskilda insatser i Uddevallaregionen inom arbetsmarknads- och industridepartementens verksamhetsområden samt till byggnadsarbeten inom justitie- och utbildningsdepartementens verksamhetsområden. Dessutom föreslås bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet.

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-14

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsråden Feldt, Wickbom, Bodström, Boström, Hjelm-Wallén, Göransson, Lundkvist, Leijon, Gradin, Gustafsson, R. Carlsson

Proposition med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85

Statsrådet Feldt anför: De anslag som riksdagen har anvisat sedan statsbudgeten för budgetåret 1984/85 fastställdes har uppförts på tilläggsbudget I (FiU 1984/85: 12, rskr 119). Regeringen har vidare i prop. 1984/85: 101 föreslagit riksdagen att bifalla vissa anslag på tilläggsbudget II. De ytterligare medelsbehov som nu kan överblickas bör sammanfattas i en gemensam proposition angående utgifter på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85.

Statsråden föredrar förslag till riksdagen i frågor angående anslag m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85. Anförandena redovisas i underprotokollen för resp. departement.

Statsrådet Feldt avslutar:

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att besluta om anslag m. m. på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 och vidta övriga åtgärder i enlighet med de förslag som föredragandena har lagt fram.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredragandena har lagt fram.

Regeringen beslutar att de anföranden som redovisas i underprotokollen och en sammanställning över de anslag som regeringen begär skall bifogas propositionen som bilagorna 1–10.

Bilaga I

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammanträde
1985-03-14

Föredragande: statsrådet Wickbom

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85

ANDRA HUVUDTITELN

D. Domstolsväsendet m. m.

[1] **D 6. Byggnadsarbeten för domstolsväsendet.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 28 500 000 kr. – Byggnadsstyrelsen har för budgetåret 1984/85 begärt ytterligare medel med hänsyn till att medelsförbrukningen på anslaget under budgetåren 1983/84 och 1984/85 har varit högre än beräknad. Den högre medelsförbrukningen är enligt byggnadsstyrelsen ett resultat av nytillkomna projekt, förskjutningar i betalningsutfallet mellan budgetåren och engångseffekter vid övergång till redovisning enligt bokföringsmässiga principer. Det ökade medelsbehovet beror således inte på ändrade kostnadsramar för de enskilda projekten.

Jag förordar att byggnadsstyrelsen kompenseras för den högre medelsförbrukningen. I likhet med styrelsen beräknar jag medelsbehovet till 22 milj. kr.

Mot bakgrund av det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för domstolsväsendet* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 22 000 000 kr.

H. Diverse

[2] **H 6. Sveriges kostnader för 1979 års allmänna granskning av sjögränsen mellan Sverige och Norge.** Något anslag för detta ändamål har inte tagits upp på statsbudgeten för budgetåret 1984/85.

Regeringen beslutade den 28 juni 1979 att en allmän granskning av samtliga gränsmärken som utmärker sjögränsen mellan Sverige och Norge

skulle äga rum år 1979. Det svenska beslutet hade föregåtts av ett motsvarande beslut av den norska regeringen. Granskningen, som var planerad att äga rum år 1982, tidigarelades eftersom vissa gränsmärken förfallit och krävde reparation.

Granskningen skulle utföras av en svensk-norsk kommission. I det svenska beslutet förordnades två tjänstemän vid sjöfartsverket att från svensk sida som gränskommissarier ingå i kommissionen. I beslutet fastställdes de bestämmelser som skulle gälla för granskningen. Bl. a. beslutades att kostnaderna för Sveriges del i förrättningen skulle förskottas av sjöfartsverket. Uppgift om dessa kostnader skulle anmälas för regeringen, som därefter skulle bestämma från vilket anslag kostnaderna skulle utgå.

Den svensk-norska gränskommissionen har i början av år 1982 överlämnat en rapport från granskningen av sjögränsen mellan Sverige och Norge. Sjöfartsverket har därefter anmält till regeringen att verket förskottat kostnader för granskningen av sjögränsen med sammanlagt 858 693 kr. Av beloppet avser ca 640 000 kr. Sveriges kostnader för reparation av ett trettiootal gränsmärken. Kostnaderna i övrigt avser geodetiska beräkningar och kostnader för de svenska gränskommissariernas arbete.

Jag förordar att, kostnaderna för 1979 års allmänna granskning av sjögränsen mellan Sverige och Norge regleras på så sätt att medel anvisas över ett särskilt reservationsanslag. Då det är angeläget att sjöfartsverkets förskott regleras under innevarande budgetår bör ett sådant anslag tas upp på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1984/85.

Med hänvisning till vad jag anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges kostnader för 1979 års allmänna granskning av sjögränsen mellan Sverige och Norge* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 860 000 kr.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-14

Föredragande: statsrådet Bodström

**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85**

TREDJE HUVUDTITELN

A. Utrikesdepartementet m. m.

A 10. Kommittéer m. m. Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisats ett reservationsanslag av 3,2 milj. kr. Den utredningsverksamhet som bekostas från anslaget har under budgetåret blivit mera omfattande och kostnadskrävande än vad som kunde förutses vid anslagsberäkningen hösten 1983. Jag räknar nu med ett ytterligare medelsbehov av 1,9 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 1 900 000 kr.

Utdrag
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-14

Föredragande: statsrådet Boström

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85

SJÄTTE HUVUDTITELN

A. Kommunikationsdepartementet m. m.

[1] **A 2. Kommittéer m. m.** Under anslaget A 2. har i statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisats ett reservationsanslag på 3,1 milj. kr. Vid ingången av budgetåret fanns på anslaget en reservation på 1 647 200 kr. Under budgetåret 1984/85 har utredningsverksamheten blivit mer omfattande och kostnadskrävande än vad som förutsågs vid anslagsberäkningen hösten 1983. Jag räknar nu med ett ytterligare medelsbehov på 1,1 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kronor.

D. Järnvägar

[2] **D 1. Statens järnvägar. Höjning av rörlig kredit till statens järnvägar.** I en skrivelse till regeringen den 5 november 1984 har SJ hemställt om ökade rörelsemedel genom höjning av maximibeloppet för verkets rörliga kredit i riksgäldskontoret från 500 milj. kr. till 1 000 milj. kr. I skrivelsen anges att en bidragande orsak till behovet av ökade rörelsemedel är ändrade regler för inbetalning av skatter och sociala avgifter.

Regeringen har i prop. 1984/85: 114 med riktlinjer för järnvägspolitiken redovisat att SJ:s rörliga kredit i riksgäldskontoret kommer att ses över och göras mer lik affärsbankernas checkräkningskrediter. Förslaget avses genomföras den 1 juli 1985. Jag bedömer att statens järnvägar tills det nya

systemet införs har behov av en rörlig kredit i riksgäldskontoret på 800 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att medge att statens järnvägar för sitt behov av rörelsemedel får disponera en från 500 000 000 kr. till högst 800 000 000 kr. höjd rörlig kredit i riksgäldskontoret.

I. Institut m. m.

[3] I 8. **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Utrustning. Investeringar i uppdragsverksamheten.** Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) har i en skrivelse till regeringen den 17 januari 1985 hemställt om medel för investeringar inom institutets uppdragsverksamhet.

För innevarande budgetår har SMHI anvisats 5 620 000 kr., varav 2,5 milj. kr. avser en engångsanvisning, i utrustningsmedel. Dessa medel har endast beräknats för investeringar som används inom den anslagsfinansierade verksamheten. Investeringar som avser uppdragsverksamheten har inte såsom förutsatts kunnat finansieras direkt av kunder eller genom uppdragstaxan. Det hänger samman med att enligt de regler som gäller för uppdragsmyndigheterna får inte den rörliga kredit som SMHI disponerar i riksgäldskontoret belastas för investeringar. Detta har institutets revisor påpekat.

För egen del anser jag att det är angeläget att inte försvåra SMHI:s möjlighet att åta sig uppdrag. Därför bör 993 000 kr. anvisas för investeringar i uppdragsverksamheten. Räntor och avskrivningar för sådana investeringar skall i sin helhet belasta uppdragen och återföras till statsbudgetens inkomstsida.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Utrustning* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 993 000 kr.

Bilaga 4

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-14

Föredragande: statsrådet Feldt

**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85**

SJUNDE HUVUDTITELN

D. Vissa centrala myndigheter m. m.

[1] **D 6. Vissa byggnadsarbeten vid tullverket.** Under denna rubrik har på statsbudgeten 1984/85 anvisats ett reservationsanslag av 3 200 000 kr. Den utgående reservationen under anslaget 1983/84 var 13,3 milj. kr. Medlen under anslaget är avsedda för färdigställande av pågående byggnadsprojekt, bl. a. tullstationer i Svinesund (kostnadsram 22,1 milj. kr.) och Pello (kostnadsram 2,5 milj. kr.).

Beträffande tullstationen i Pello har det visat sig att den angivna medelsramen inte täcker kostnaderna för nybyggnaden, bl. a. på grund av oväntat svåra markförhållanden. Reviderade beräkningar visar att produktionskostnaden kommer att uppgå till 5,7 milj. kr.

Med anledning av att det från finsk sida byggs en bro över Muonio älv vid Muodoslompolo måste en tullstation förläggas där. Byggandet av bron har tidigare lagts och bron beräknas bli färdig till sommaren 1985. Det medför att den nya tullstationen behövs tidigare än tullverket planerat. I stället för en nybyggnad har tullverket valt att flytta den gamla tullstationen i Övertorneå till Muodoslompolo, vilket är betydligt billigare än nybyggnation. Kostnaderna för flyttningen beräknas till 1 milj. kr.

De ökade kostnaderna uppgår alltså sammanlagt till 4,2 milj. kr. Genom att kostnaderna för tullstationen i Svinesund beräknas bli 1,3 milj. kr. lägre kan emellertid medel omfördelas inom anslaget. Det ytterligare medelsbehovet uppgår således till 2,9 milj. kr. Medlen behöver disponeras redan under innevarande budgetår.

Med hänvisning till vad jag nu anført hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid tullverket* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 2 900 000 kr.

F. Övriga ändamål

[2] F 11. **Teckning av aktier i en penningmarknadscentral.** Något anslag för detta ändamål har inte tagits upp på statsbudgeten för budgetåret 1984/85.

Under senare år har handeln med penningmarknadsinstrument fått stor omfattning. Med penningmarknadsinstrument avses här statsskuldväxlar, bankcertifikat, företagscertifikat, m. fl. värdepapper av löpande karaktär och med kort löptid. Den utestående volymen uppgår f. n. till över 150 miljarder kr.

I och med ökningen av handeln med penningmarknadsinstrument har vissa administrativa problem uppstått. En viss tröghet i handeln uppstår i de fall då köparen kräver leverans av värdepapper innan likvid erläggs. Ibland skall leverans ske från en depå till en annan. Eftersom samma papper kan köpas och säljas flera gånger under en och samma dag är denna hantering både tidskrävande och administrativt betungande. Ett annat och allvarigare problem som följer av den ökade handeln är säkerhetsrisker i samband med hanteringen. Detta gäller risker såväl för tillgrepp eller förlust vid förflyttningar mellan olika depåer som för obehörigt utnyttjande.

En projektgrupp med fondkommissionärerna (bankerna och enskilda fondkommissionärer) och riksbanken som uppdragsgivare har föreslagit att det etableras en penningmarknadscentral (PmC) med uppgift att på den svenska penningmarknaden handha administrationen av penningmarknadsinstrument för placerares och fondkommissionärers räkning.

Avsikten är att PmC till en början skall hantera enbart statsskuldväxlar men att verksamheten efter hand skall vidgas till att omfatta även övriga penningmarknadsinstrument samt obligationer med kort återstående löptid.

Överläggningar mellan berörda intressenter, däribland representanter för finansdepartementet, riksbanken och riksgäldskontoret, har resulterat i förslag om att en PmC bör inrättas. För ändamålet bildas ett aktiebolag med ett aktiekapital på 2 milj. kr. Aktierna avses bli tecknade till 10% genom regeringens försorg, till 10% av riksbanken och 8% av riksgäldskontoret, 5% av Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, 45% av ett antal banker och 22% av övriga fondkommissionärer. Aktierna, som skall lyda på nominellt 100 kr., skall emitteras till en kurs av 120 kr. Ägarna skall

därutöver, mot skäligen ersättning, som säkerhet för bolagets förbindelser och i förhållande till var och ens ägarandel, lämna garantiförbindelser till bolaget uppgående till tio gånger aktiekapitalet.

Bolaget avses inte ge någon vinstutdelning utöver skäligen avkastning på insatt kapital.

I bolagets styrelse med sju ordinarie ledamöter och tre suppleanter skall regeringen och riksbanken företrädas av vardera en ordinarie ledamot och riksgäldskontoret av en suppleant, stadshypotekskassan av en ordinarie ledamot, bankerna av tre ordinarie ledamöter och en suppleant samt övriga fondkommissionärer av en ordinarie ledamot och en suppleant.

För de aktier som skall tecknas genom regeringens försorg erfordras ett anslag av 240 000 kr.

Riksbanksfullmäktige har i en särskild skrivelse till riksdagen har den 31 januari 1985 hemställt att lagen (1934: 437) för Sveriges riksbank ändras så att ifrågakvarande aktieförvärv kan ske och så att erforderliga garantiförbindelser kan ställas.

Fullmäktige i riksgäldskontoret kommer i en särskild skrivelse till riksdagen att hemställa att få teckna aktier i bolaget och att i övrigt vidta de åtgärder som behövs för riksgäldskontorets medverkan i en penningmarknadscentral.

Ändring krävs också i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar. Jag återkommer i annat sammanhang till denna fråga.

Garantiförbindelsebeloppet för finansdepartementets och riksgäldskontorets ägarandelar uppgår sammanlagt till 3 600 000 kr.

Om ett värdepapperslöst system skulle utvecklas får prövas om verksamheten skall fortsätta i bolagets regi eller i ett annat för hela värdepappershanteringen gemensamt organ (t. ex. Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag).

Föredragandens överväganden

Staten har en central roll på penningmarknaden, dels genom riksgäldskontorets emissionsverksamhet, dels genom riksbankens operationer på andrahandsmarknaden. En väl fungerande penningmarknad är också generellt av stor betydelse för statens inhemska upplåningsverksamhet. Dessa förhållanden motiverar att staten bör ges insyn i och inflytande på verksamheten i en penningmarknadscentral. Detta uppnås bäst om staten går in som ägare i centralen. Jag kan acceptera den ägarbild och fördelning av styrelseposter som beskrivits i det föregående. Som framgår av överenskommelsen som träffats skall en avgift på sedvanligt sätt tas ut för de garantiförbindelser som lämnas.

Avsikten är att det nya bolaget skall stå under tillsyn av bankinspektionen.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att vidta de åtgärder som behövs för statens medverkan i en penningmarknadscentral med de uppgifter som har angetts i det föregående,
2. till *Teckning av aktier i en penningmarknadscentral* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kr.,
3. bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att utfärda en garanti-förbindelse på 3 600 000 kr. för penningmarknadscentralens förbindelser.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringsammanträde
1985-03-14

Föredragande: statsrådet Hjelm-Wallén såvitt avser p. 1, 3–6; statsrådet Göransson såvitt avser p. 2.

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85

ÅTTONDE HUVUDTITELN

A. Utbildningsdepartementet m. m.

[1] A 2. **Kommittéer m. m.** I statsbudgeten för innevarande budgetår finns uppfört ett reservationsanslag av 11 400 000 kr. Främst med hänsyn till att kostnaderna för utredningar m. m. inom massmedieområdet och det studiesociala området blivit större än vad som kunnat förutses beräknar jag ett ökat medelsbehov av 2 500 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

B. Skolväsendet

[2] B 10. **Mångfaldigande av litterära och konstnärliga verk inom utbildningsväsendet.** Från detta förslagsanslag utgår ersättning för den kopiering av upphovsrättsligt skyddade litterära och konstnärliga verk samt skyddade fotografier som sker för undervisningsändamål i skolor och inom högskolan. Ersättningen har utgått sedan år 1973 på grund av skilda avtal, bl. a. ett den 11 juni 1981 om kopiering i skolorna och högskolorna för tiden den 1 juli 1981 – den 30 juni 1984 (prop. 1981/82: 25, UbU 7, rskr 124).

Ersättningen betalas ut till föreningen BONUS. Denna förening företräder de författare, konstnärer, fotografer och andra rättsinnehavare som berörs av kopieringen. Anslaget har för innevarande budgetår förts upp med 5 520 000 kr. Av detta belopp avser 20 000 kr. arvoden till offentliga ledamöter i BONUS styrelse m. m.

I prop. 1983/84: 100 (bil. 10 s. 82) anförde jag att anslaget – i avvaktan på resultatet av pågående förhandlingar om nytt avtal för tiden efter utgången av juni 1984 – borde föras upp med oförändrat belopp. Jag vill nu anmäla att avtal om viss förlängning av 1981 års avtal om kopiering i skolorna och högskolorna träffats, dels den 28 juni 1984 och den 14 mars 1985 vad avser kopiering i högskolorna, dels den 21 februari 1985 i vad avser kopiering i skolorna.

De båda förlängningsavtalen är ettåriga och gäller t. o. m. den 30 juni 1985. Avtalen avser utbildning som har staten, kommun eller landstingskommun som huvudman och som står under tillsyn av skolöverstyrelsen (SÖ), universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) eller styrelsen för Sveriges lantbruksuniversitet. Utbildningar som under avtalsperioden ställs under sådant huvudmannaskap resp. sådan tillsyn förs automatiskt in under avtalen.

Den ersättning som skall utgå för kopiering enligt de båda avtalen skall beräknas på grundval av de redovisningar av kopieringens omfattning, som skett vid skolorna under tiden den 1 januari–den 30 juni 1982 och inom högskolan under tiden den 1 oktober 1982–den 31 mars 1983. Enligt dessa redovisningar skall ersättning för 1984/85 utgå för 50 miljoner kopiesidor på skolområdet och för 52 miljoner kopiesidor på högskoleområdet (totalt 102 miljoner kopiesidor).

Enligt de nu ingångna avtalen har ersättningen för avtalsåret 1984/85 bestämts till 3 750 000 kr. för *skolavtalet* och till 3 900 000 kr. för *högskoleavtalet*, vilket motsvarar 7,5 öre per kopiesida. Detta innebär att ersättningen höjts med 2,5 öre per kopiesida jämfört med den ersättning som utgick för 1983/84.

Den sammanlagda ersättningen till BONUS enligt avtalen uppgår således till 7 650 000 kr. för innevarande budgetår, vilket innebär att detta anslag kommer att belastas med 2 150 000 kr. utöver vad som tidigare beräknats.

Lärare har såväl pedagogiska som praktiska behov av att kunna kopiera upphovsrättsligt skyddat material för sin undervisning. Dessa behov kan endast till begränsad del tillgodoses inom ramen för den upphovsrättsliga lagstiftningen. Kopieringsavtalen har träffats bl. a. för att tillgodose lärarnas behov av att kopiera och för att därigenom underlätta deras yrkesutövning. Den ersättning som staten betalar till BONUS utgör således kostnader för läromedel. Sådana kostnader svarar normalt skolhuvudmannen för. Jag anser att det är rimligt att kommunerna också svarar för de kostnader som avser kopiering i skolorna. Detta kan lämpligen ske genom att bidraget till kommunerna enligt förordningen (1978:345) om statsbidrag till driften av grundskolor m. m. minskas något, t. ex. i form av en minskning av procentsatsen för tilläggsbidraget. Det bör ankomma på regeringen att avgöra hur detta skall gå till.

Vad gäller högskolan bör med hänsyn till de ökade kostnaderna för kopiering medel från reservationsanslagen D 7. Vissa särskilda utgifter inom högskolan m. m., anslagsposten Till regeringens disposition och D 28. Vissa särskilda utgifter för forskningsändamål, anslagsposten Till regeringens disposition föras till inkomsttiteln Övriga inkomster av statens verksamhet.

Liksom enligt tidigare kopieringsavtal skall ersättningen till BONUS för kopieringen utges av staten. De nya avtalen bör därför underställas riksdagen för godkännande i vad avser de ekonomiska förpliktelser som följer av avtalen.

Jag vill redan nu anmäla att nytt avtal slutits den 21 februari 1985 om kopiering i skolorna för tiden den 1 juli 1985—den 30 juni 1988. Förhandlingar pågår fortfarande vad avser nytt avtal om kopiering inom högskolan. Jag avser att i annat sammanhang återkomma till regeringen om dessa avtal.

Jag har samrått med cheferna för utbildnings- och jordbruksdepartementen i vad avtalen avser gymnasie- och högskoleutbildning.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att, ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som följer av avtalen om viss förlängning av kopiering i skolorna och inom högskolan,
2. godkänna vad jag har förordat om minskning av bidrag till kommunerna,
3. till *Mångfaldigande av litterära och konstnärliga verk inom utbildningsväsendet* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 2 150 000 kr.

C. Vuxenutbildning

[3] C 6. Undervisning för invandrare i svenska språket m. m. På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 98 459 000 kr. Från anslaget bestrids bl. a. kostnader för bl. a. grundläggande undervisning i svenska språket med samhällsorientering för vuxna invandrare.

Undervisning som ges enligt lagen (1972: 650) om rätt till ledighet och lön vid deltagande i svenskundervisning för invandrare får omfatta 40 000 studietimmar. Den övriga undervisningen får omfatta högst 437 000 studietimmar samt den s. k. särskilda samhällsundervisningen högst 13 000 studietimmar. Här angivna timmar betraktas som tak som inte får överskridas. Regeringen har vidare genom beslut den 29 november 1984 – med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1983/84: 124, SfU 27, rskr 295) – medgivit att högst 72 000 studietimmar får disponeras för studieförbundens undervisning i svenska språket med samhällsorientering för utlänningar

som har beviljats uppehållstillstånd och för vilka särskild ersättning lämnas till kommunerna enligt bestämmelserna i 10 och 12 §§ förordningen (1984:683) om statlig ersättning för mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar.

Folkbildningsförbundet har inkommit med en ansökan i syfte att få ytterligare resurser till studieförbunden för deras verksamhet med svenskundervisning för invandrare under budgetåret 1984/85.

Föredragandens överväganden

Invandringen till Sverige av asylsökande och flyktingar har ökat väsentligt jämfört med föregående budgetår. Detta i sin tur har medfört att efterfrågan på främst s. k. övrig undervisning stigit. Folkbildningsförbundet anmäler i sin skrivelse att en övervägande del av timmarna för s. k. övrig undervisning förbrukats redan i och med utgången av höstterminen 1984. Svenskundervisning av detta slag torde därför inte komma att kunna bedrivas annat än ytterst sporadiskt mellan mars och juni månader 1985. Samtidigt har det visat sig att efterfrågan på lagbunden undervisning väsentligt understigit vad som budgeterats inför innevarande budgetår. Lika så torde det antal timmar som beräknats för svenskundervisning för utlänningar enligt bestämmelserna i 10 och 12 §§ förordningen (1984:683) om statlig ersättning för mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar inte komma att kunna utnyttjas mer än till en mindre del.

Regeringen har mot denna bakgrund den 31 januari 1985 beslutat att kvoterna för lagbunden undervisning, övrig undervisning, särskild samhällsundervisning samt för undervisning av flyktingar budgetåret 1984/85 slås samman i en gemensam resurs om 562 000 studietimmar. Härigenom upphör problemet med att vissa timmar inte kan utnyttjas på grund av för få deltagare, medan resurserna för den s. k. övriga undervisningen inte räcker till.

Regeringen bör nu inhämta riksdagens godkännande av att bestämmelserna om särskilda timkvoter för de olika delarna av svenskundervisningen för invandrare upphävs för innevarande budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att godkänna regeringens åtgärd i fråga om timkvoter.

[4] C 10. **Bidrag till studiecirklar i Uddevalla.** Chefen för arbetsmarknadsdepartementet kommer senare denna dag att föreslå att medel skall utgå under tionde huvudtiteln för särskilda arbetsmarknadsinsatser i Uddevallaregionen med anledning av nedläggningen av Uddevallavarvet.

Jag föreslår att 1 milj. kr. skall avsättas för att disponeras under innevarande och nästa budgetår för studieverksamhet anordnad av studieförbunden i samarbete med sådana organisationer som är verksamma på Uddevallavarvet. Jag förutsätter att de fackliga organisationerna kommer att

engagera sig i denna studieverksamhet, men att även andra organisationer kan vara verksamma, t. ex. idrottsföreningar, samt politiska och andra ideella föreningar.

Jag föreslår att vuxenutbildningsnämnden (VUN) i Göteborgs och Bohus län skall disponera medlen och efter ansökan fördela dem till organisationer som vill anordna studieverksamhet i samarbete med studieförbund. Studieförbunden bör varje år rapportera till VUN om den verksamhet som bedrivits under året.

Utbildningen skall vara kostnadsfri för deltagarna. Ersättning utgår för hela kostnaden från förevarande bidrag. Det högsta bidrag som utgår för en studietimme bör vara 150 kr. Därutöver bör ersättning kunna utgå för expertmedverkan, föreläsningar etc. med högst 300 kr. per timme.

Skolöverstyrelsen (SÖ) bör vara tillsynsmyndighet för verksamheten. VUN bör årligen rapportera till SÖ både om sin medelsfördelning och om studieförbundens redovisning av verksamheten.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Bidrag till studiecirkel i Uddevalla* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,
2. godkänna vad jag föreslagit beträffande studieverksamhetens administration och ekonomiska villkor.

I. Investeringar m. m.

[5] I 2. **Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde m. m.** I statsbudgeten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett reservationsanslag om 283 milj. kr. (prop. 1983/84: 100 bil. 10, UbU 24, rskr 356). Anslaget storlek är beräknat på erfarenhetsmässiga grunder med utgångspunkt från medelsbehovet för de aktuella byggnadsprojekten som är uppförda i investeringsplanerna under anslaget. Det faktiska medelsbehovet blir sedan ett resultat av tidpunkten för byggstart, fakturering från entreprenörer och andra förändringar i betalningsströmmarna. I anslagsframställningen för budgetåret 1985/86 anmälde byggnadsstyrelsen att ytterligare medel behövdes för innevarande budgetår. I en kompletterande skrivelse har byggnadsstyrelsen beräknat det ytterligare medelsbehovet till 59 milj. kr.

Föredraganden

I årets budgetproposition 1984/85: 100 bil. 10 (s. 601) anmälde jag att jag avsåg att återkomma till frågan om ytterligare anslag för budgetåret 1984/85 i samband med förslag till tilläggsbudget III. Med hänsyn till det faktiska

medelsbehovet under innevarande budgetår föreslår jag att begärda 59 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 59 000 000 kr.

[6] I 3. *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.* I statsbudgeten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett reservationsanslag av 295 milj. kr. Av beloppet disponerar byggnadsstyrelsen 95 milj. kr. enligt en särskild inredningsplan och utrustningsnämnderna för universitet och högskolor 200 milj. kr. enligt en särskilt utrustningsplan (prop. 1983/84: 100 bil. 10, UbU 24, rskr 356). Medelsreservationen vid budgetårets början uppgick till ca 44 milj. kr.

Den reella prövningen av förslag till inredningsresurser sker i samband med att årliga kostnadsramar för inredning fastställs. De olika inredningsobjekten anskaffas därefter under en längre period, oftast flera budgetår. Medelsbehovet för respektive budgetår måste därför beräknas på erfarenhetsmässiga grunder med antaganden om anskaffningstakt, betalningsutfall m. m. Det faktiska medelsbehovet kan ibland avvika från beräkningarna.

I anslagsframställningen för budgetåret 1985/86 anmälde byggnadsstyrelsen att ytterligare medel behövdes under innevarande budgetår. Byggnadsstyrelsen har nu beräknat det ytterligare medelsbehovet till 15 milj. kr.

Föredraganden

Med hänsyn till det faktiska medelsbehovet under innevarande budgetår föreslår jag att begärda medel om 15 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-14

Föredragande: statsrådet Lundkvist

**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85**

NIONDE HUVUDTITELN

A. Jordbruksdepartementet m. m.

[1] **A 4. Extra utgifter.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kr. Anslaget har i stor utsträckning ianspråktagits eller reserverats för anmälda behov.

Svenska turistföreningen (STF) har i februari 1985 bedrivit verksamhet i 100 år till gagn för friluftslivet och turismen i Sverige. STF har genom åren också varit en för samhället betydelsefull institution på detta område och har påtagit sig vissa uppgifter som motiverat statligt stöd. Jag föreslår att regering och riksdag i samband med hundraårsjubileet visar sin uppskattning av STF genom att som gåva bidra med 1 milj. kr. till föreningens verksamhet.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

G. Utbildning och forskning

[2] **G 4. Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 18,3 milj. kr. varav 16,8 milj. kr. för utrustning och 1,5 milj. kr. för inredning. Det senare beloppet disponeras av byggnadsstyrelsen enligt en särskild inredningsplan.

Byggnadsstyrelsen har för inredning av institutioner som har anknytning till forsknings- och försöksverksamhet inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde för budgetåret 1984/85 beräknat en medelsförbrukning av 1,6 milj. kr. *Byggnadsstyrelsen* har anmält att byggnation av lokaler för främst statens naturvårdsverks forskningsverksamhet i Stockholm och Studsvik färdigställts tidigare än beräknat. Till följd härav har upphandlingstakten av inredning ökat och betalningsutfallet tidigare lagts i en omfattning som styrelsen inte kunnat förutse i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1984/85. *Byggnadsstyrelsen* hemställer därför om att anslaget för inredning ökas med 1,7 milj. kr.

Föredragandens överväganden

Med hänsyn till svårigheterna att beräkna medelsbehovet under anslaget till inredning föreslår jag att 1,7 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget för innevarande budgetår.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kr.

H. Miljövård

[3] **H 4. Mark för naturvård.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisats ett reservationsanslag av 20 milj. kr.

I skrivelse den 14 januari 1985 har chefen för statens järnvägar hemställt om tillstånd att få göra det intrång i Abisko nationalpark som krävs för järnvägsomläggning mellan Abisko och Björkliden inkl. ny järnvägstunnel genom Nuolja. Efter remiss har yttrande över statens järnvägars framställning avgetts av statens naturvårdsverk.

Abisko nationalpark avsattes genom riksdagsbeslut år 1909 (prop. 1909: 125, SU 156, rskr 973). Syftet var att bevara ett nordiskt fjällandskap med rik växtlighet. Ett ytterligare motiv var områdets lämplighet som studiefält för den dåvarande naturvetenskapliga stationen vid Vassijaure.

Abisko nationalpark omfattar en areal av 75 km² och är därmed den sjätte i storlek av Sveriges 19 nationalparker. Nationalparken sträcker sig med ca 5 km bredd från Torneträsk i sydvästlig riktning ca 15 km genom Abiskodalen upp till Siellasjokks mynning i Kamajokk. Ungefär en tredjedel av området utgörs av kalfjäll med bl. a. östsluttningarna av fjället Nuolja. I övrigt består området huvudsakligen av fjällbjörkskog. Inom

nationalparken finns också ett antal sjöar bl. a. Abiskojaure, Påtjojaure och Nedre Laksjön. Dessutom ingår en mindre del av Torneträsk. Genom nationalparken rinner Abiskojokk i en dalgång som inom vissa delar är av kanjonkaraktär.

Abisko fjällområde gjordes tillgängligt redan i början av 1900-talet genom malmbanans tillkomst. För att möta det därmed ökade turistintresset uppförde Svenska turistföreningen år 1903 Abisko turiststation. Turiststationen som ligger inom nationalparken har senare utvidgats och antal gästnätter är f. n. drygt 30 000 per år. Med turismen har följt en successiv utbyggnad av bl. a. vandringsleder inom området. År 1962 medgav riksdagen att en slalombacke med linbana fick anläggas på Nuoljas östslutning (prop. 1962: 126, JoU 17, rskr 200).

För forskningen inom fjällområdena har nationalparken varit av stort intresse. Vid forskningsstationen i Abisko har naturvetenskaplig forskning bedrivits sedan början av 1900-talet.

År 1974 (prop. 1974: 107, JoU 24, rskr 254), medgav riksdagen att en väg om 5,7 km genom nationalparken i nära anslutning till befintlig järnväg fick anläggas samt utbyggnad av parkeringsplatser.

Statens järnvägar: Nuvarande tunnel genom Nuolja, som utfördes vid sekelskiftet, har en totallängd av ca 1050 m, varav ca 175 m utgörs av betongtunnel och ca 615 m av betonginklädd bergtunnel. Betongarbetena utfördes under åren 1902–1913 och medförde en minskning av tunnelarean samt innebär vissa begränsningar av transportmöjligheterna samt inskränkningar i säkerhetsavståndet för kontaktledningen. Undersökningar av betongvalven i början av 1980-talet visade att en nedbrytning av betongen pågår. På grund av bedömda svårigheter att utöka tunnelarean och reparera skador på betongen utan att hindra järnvägstrafiken aktualiserades därför frågan om en järnvägsomläggning Abisko–Björkliden och ny järnvägstunnel. Statens järnvägar har genom olika regeringsbeslut under åren 1982 och 1983 beviljats projekteringsbidrag för linjeomläggningen. Statens järnvägar anholder mot bakgrund av vad ovan anförts att för järnvägsomläggning inkl. ny järnvägstunnel genom Nuolja i Abisko nationalpark få ianspråkta mark för den nya linjen inkl. uppläggning av överskottsmassor. Vidare hemställs om tillstånd att under byggnadstiden få disponera mark för tillfarts- och transportvägar, uppställningsplatser m. m. De sistnämnda markområdena avses återställas sedan den nya linjen färdigställts.

Statens naturvårdsverk tillstyrker i ett yttrande intrånget i nationalparken. Naturvårdsverket har intet att erinra mot den aktuella linjesträckningen. För att påverkan i naturmiljön skall bli så ringa som möjligt är det enligt verket önskvärt att överskottsmassorna transporterats bort och läggs utanför nationalparksområdet.

Föredragandens överväganden

Den planerade järnvägsomläggningen mellan Abisko och Björkliden kommer, i den del den berör Abisko nationalpark, i likhet med tidigare intrång att ske i den nordligaste delen av Abisko nationalpark. En fortsatt drift av järnvägen Kiruna–Narvik är av stor betydelse inte bara för våra möjligheter att exportera järnmalm utan också för sysselsättningen och den ekonomiska utvecklingen i Norrbotten. Med hänsyn härtill och då den planerade järnvägssträckningen inte i allvarlig mån kan anses inverka på de intressen för vilka nationalparken tillkommit, anser jag för min del att intrånget bör få ske.

Det är nödvändigt att utformningen av järnvägsomläggningen med därtill hörande transportvägar m. m. medför så liten påverkan på naturen som möjligt. Jag avser därför att senare föreslå regeringen att besluta om de närmare föreskrifter som kan behövas från bl. a. naturvårds- och andra allmänna synpunkter rörande arbetenas utförande. För belysning av behovet av föreskrifter har yttranden över SJ:s framställning begärts av utöver naturvårdsverket även lantbruksstyrelsen, länsstyrelsen i Norrbottens län, Kiruna kommun, Sveriges geologiska undersökning, Vetenskapsakademien, Svenska samernas riksförbund, Svenska naturskyddsföreningen och Svenska turistföreningen.

Jag har i detta ärende samrått med chefen för kommunikationsdepartementet.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att medge det intrång i Abisko nationalpark som enligt vad som framgått av det föregående föränleds av omläggning av järnvägen mellan Abisko och Björkliden inkl. järnvägstunnel genom Nuolja.

[4] **H 20. Sanering av BT Kemis område i Teckomatorp.** Under förevarande anslagsrubrik har anvisats medel för att täcka kostnaderna för saneringsarbetet inom BT Kemis område i Teckomatorp. Hittills har på förevarande anslag samt anslaget Oförutsedda utgifter anvisats sammanlagt 37,6 milj. kr. för ändamålet. Det egentliga saneringsarbetet är i huvudsak avslutat. Anslaget används nu främst för täckande av kostnader för avledning av dränagevattnen från området till reningsverk i Landskrona.

Länsstyrelsen i Malmöhus län

Länsstyrelsen har i skrivelse den 21 januari 1985 anmält att dränagevattnen från området även under kommande budgetår måste omhändertaras och avledas till Landskrona reningsverk. Länsstyrelsen anger kostnaderna för det fortsatta saneringsarbetet för nästa budgetår till 850 000 kr. Med hänsyn till att bl. a. vissa besparingar kan göras på anslaget redovisar länsstyrelsen ett medelsbehov för nästa budgetår av 450 000 kr. för här aktuellt ändamål.

Föredragandens överväganden

Det är angeläget att saneringsarbetet på BT Kemis område i Teckomatorp i alla delar kan slutföras på ett från hälso- och miljöskyddssynpunkt tillfredsställande sätt. Detta innebär att dränagevatten från området även under kommande budgetår behöver omhändertas och avledas till reningsverket i Landskrona. För att täcka kostnaderna i samband härmed i enlighet med länsstyrelsens redovisning bör på tilläggsbudget III för innevarande budgetår anvisas 450 000 kr. för sanering av BT Kemis område i Teckomatorp.

Jag vill i detta sammanhang beröra vissa frågor rörande ersättning och återställningsåtgärder vid miljöskador.

Riksrevisionsverket har på regeringens uppdrag genomfört en utvärdering av saneringsarbetet vid BT Kemis område. I denna berörs bl. a. frågan om kostnadsansvaret för sanering och återställning vid eventuella framtida miljöskador av här aktuellt slag. Också miljöskyddsutredningen (Jo 1976:06) har i sitt betänkande Bättre miljöskydd II behandlat vissa frågor rörande kostnaderna för återställningsåtgärder vid miljöskador. Utredningen har därvid berört möjligheten att inrätta en avgiftsfinansierad återställningsfond. Skadeståndsansvaret vid miljöskador har behandlats av riksdagen som därvid uttalat att frågan om det subsidiära skadeståndsansvaret bör bli föremål för fortsatt utredning bl. a. med syfte att åstadkomma en ersättningsfond, finansierad med avgifter från de företag som omfattas av miljöskyddslagen (motion 1981/82: 1921, JoU 1982/83: 17, rskr. 1982/83: 94).

Enligt min mening bör en särskild utredning tillkallas för att utreda de frågor jag nu berört. Jag har för avsikt att inom kort återkomma till regeringen i frågan.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sanering av BT Kemis område i Teckomatorp* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kr.

Utdrag
ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-14

Föredragande: statsrådet Leijon såvitt avser p. 1-4; statsrådet Gradin såvitt avser p. 5.

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85

TIONDE HUVUDTITELN

A. Arbetsmarknadsdepartementet m. m.

[1] A 2. **Kommittéer m. m.** Under denna rubrik, anslagsposten Övrig utredningsverksamhet, har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 10 784 000 kr. Från anslagsposten betalas kostnader för utredningsverksamhet inom arbetsmarknadsdepartementets ansvarsområde.

Den kommitté som sedan den 1 januari 1985 arbetar med att förbereda övergången till ny organisation för arbetsmarknadsutbildningen avses slutföra sitt arbete så att den nya organisationen kan träda i kraft den 1 januari 1986. Den närmare uppläggnings av arbetet har visat att det blir mer omfattande och kräver mer resurser än vad som förutsågs vid budgetarbetet hösten 1983.

Ytterligare 800 000 kr. behövs därför för utredningsverksamheten.

Mot bakgrund av vad jag anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen,

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kr.

B. Arbetsmarknad m. m.

Riksdagen beslutade den 17 december 1984 (prop. 1984/85: 45, AU 7, rskr 100) att, utöver tidigare anvisade medel, anvisa 1 700 milj. kr. under anslaget B 4. Sysselsättningskapande åtgärder för budgetåret 1984/85. I enlighet med regeringens förslag skulle viss del av medlen – efter en

reviderad bedömning av arbetsmarknadsläget – av regeringen kunna användas till beredskapsarbeten, de olika rekryteringsstöden m. m. Denna summa utgjorde 450 milj. kr.

Läget på arbetsmarknaden har förbättrats. Under hösten har sysselsättningen successivt ökat samtidigt som arbetslösheten har minskat. Antalet nyanmälda lediga platser har under hela år 1984 legat på en hög nivå. I januari 1985 uppgick antalet nyanmälda platser till 59 000 vilket är ca 16 000 fler än i januari föregående år.

Även om sysselsättningen och arbetslösheten nu utvecklas positivt kvarstår att arbetslösheten fortfarande ligger på en historiskt sett hög nivå. Antalet långtidsarbetslösa, som under en längre period har ökat, har under de senaste månaderna stabiliserats på en nivå kring 40 000 personer. Enligt min bedömning måste insatserna för att reducera antalet långtidsarbetslösa och den totala arbetslösheten fortgå med full kraft. Tillströmningen av lediga platser måste utnyttjas för detta ändamål.

Regeringen har därför den 28 februari 1985 beslutat att utnyttja riksdagens bemyndigande och medgivit att arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) får utnyttja ytterligare 250 milj. kr. för beredskapsarbeten och ytterligare 108 milj. kr. för rekryteringsstöd. Dessa medel skall utnyttjas för att fullfölja insatserna för de långtidsarbetslösa och för ungdomarna. Det är särskilt angeläget att kommunerna nu utnyttjar möjligheten att ge långtidsarbetslösa fasta arbeten genom det kommunala rekryteringsstödet.

Regeringens beslut innebär vidare att ramen för beslut om bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet vidgas. Beslutet avser den försöksverksamhet som påbörjades den 1 juli 1984 med bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet. För innevarande budgetår har anslagits 37 milj. kr., vilket innebär att ca 1 000 personer kan erhålla starta-eggetbidrag.

AMS har i skrivelse den 29 januari 1985 redovisat att drygt 700 personer har beviljats bidrag under tiden den 1 juli–den 30 december 1984. Samtidigt var vid redovisningstillfället mer än 400 ärenden under beredning. För hela budgetåret beräknar AMS att antalet bidrag kommer att uppgå till 1 800.

Regeringens beslut innebär att ytterligare 17 milj. kr. anslås för starta-eggetbidrag, vilket innebär att den beräknade ökade efterfrågan för bidraget kan tillgodoses.

Härutöver kommer jag i det följande att förorda att ramarna för introduktionsbidrag och särskilt lönebidrag vidgas med 1 000 resp. 400 bidrag. Dessa utökade ramar som kostnadsmissigt har beräknats till 75 milj. kr., bör få utnyttjas under budgetåren 1984/85 och 1985/86.

Under hösten 1984 har antalet personer i arbetsmarknadsutbildning minskat något i förhållande till tidigare. Samtidigt finns det ett stort behov av utbildad personal, inte minst inom det tekniska området. Enligt vad jag har erfarit finns det såväl vakanta platser som utrymme för ytterligare insatser inom arbetsmarknadsutbildningen. Det är därför angeläget att

intensifierade ansträngningar görs för att få till stånd ett bättre resursutnyttjande. Arbetsmarknadsutbildning är ett mycket verkningsfullt instrument inte minst för ungdomar med en otillräcklig utbildning eller utbildning inom ett område med en begränsad arbetsmarknad.

För de ungdomar som lämnar ungdomslagen på grund av att de fyller 20 år och inte kan erbjudas ett arbete måste arbetsmarknadsutbildning användas i större utsträckning. För dessa ungdomar borde också intresset för utbildning vara större än det kanske var vid inträdet till arbete i ungdomslag. Det är därför viktigt att alla möjligheter utnyttjas så att dessa ungdomar får de förutsättningar som behövs för att få en fast förankring i arbetslivet. Arbetsmarknadsutbildning är i detta avseende ett synnerligen ändamålsenligt instrument. Enligt min mening är det därför av stor vikt att arbetsförmedlingen mycket aktivt verkar för att utnyttja de resurser som finns inom arbetsmarknadsutbildningen.

Den modulindelning av läroplanerna inom arbetsmarknadsutbildningen som till viss del redan har införts bör göra det möjligt att i högre grad än hittills anpassa arbetsmarknadsutbildningen efter ungdomars särskilda behov och förutsättningar. Arbetslösa ungdomar som helt saknar yrkesutbildning bör naturligtvis erbjudas fullständiga AMU-kurser. Det stora flertalet av dagens ungdomar har dock genomgått någon form av gymnasial utbildning. Modulindelningen av läroplanerna bör göra det lättare att anordna kurser som kompletterar ungdomarnas tidigare yrkeskunskaper och därmed gör dem mer attraktiva på arbetsmarknaden. Det kan t. ex. gälla ungdomar som redan har en yrkesutbildning från gymnasieskolan men som saknar insikter om den nya teknikens tillämpning.

Jag vill också här anmäla att jag har för avsikt att senare idag föreslå regeringen vissa ändringar i bidraget till arbetsgivare för anställning av medflyttare. F. n. kan sådant bidrag utgå för anställning av person som flyttar med arbetstagare som erhåller starthjälp. Bidraget har beroende på kopplingen till starthjälpen utnyttjats i liten omfattning. Mitt förslag kommer därför att innebära att starthjälp inte skall vara ett ovillkorligt krav för att medflyttandebidraget skall utgå.

[2] **B 2. Arbetsmarknadsutbildning.** De nordiska arbetsministrarna har i det nyligen antagna samarbetsprogrammet inom arbetsmarknadsområdet bl. a. uttalat sig för att utveckla Nordkalottens AMU-center till ett nordiskt utvecklingscenter inom utbildningsområdet.

Genom beslut av regeringen den 6 december 1984 får bl. a. 3 milj. kr. av medlen på anslaget B 2. Arbetsmarknadsutbildning, vilka utgjorde en del av de ingående reservationsmedlen vid budgetårets början, användas för att genomföra ett utvecklingsprogram vid Nordkalottens AMU-center. Programmet innebär utveckling, genomförande och drift av ett antal nya kurser.

Jag anser det angeläget att utbildningsutbudet inom arbetsmarknadsutbildningen i den nordligaste delen av landet är varierat. Utvecklingsprogrammet för Nordkalottens AMU-center bör därför komma igång snabbt.

Förutsättningen för att kunna starta de planerade kurserna är enligt vad jag erfarit att viss del av de särskilt anvisade medlen för Nordkalottens AMU-center får användas för köp av ny utrustning.

Om det ordinarie investeringsanslaget B 8. Arbetsmarknadsverket: Inköp för arbetsmarknadsutbildningen utnyttjas för detta ändamål skulle det innebära att andra angelägna redan budgeterade investeringar i andra delar av landet inte kan göras.

Jag förordar därför att skolöverstyrelsen (SÖ) under budgetåret 1984/85 får utnyttja högst 1 500 000 kr. av de till Nordkalottens AMU-center avsat- ta medlen för inköp av utrustning.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat om utnyttjande av medel på anslaget till *Arbetsmarknadsutbildning* för inköp av utrustning till Nordkalottens AMU-center.

[3] **B 18. Medel för särskilda insatser i Uddevallaregionen.** Något anslag för detta ändamål har inte tagits upp på statsbudgeten för budgetåret 1984/85. I december 1984 beslutade Uddevallavarvets och Svenska Varvs styrelser att inleda MBL-förhandlingar om en avveckling av Uddevallavarvet. Nedläggningen av varvet berör flera tusen personer och kommer bl. a. att kräva omfattande arbetsmarknadspolitiska insatser. En viktig utgångspunkt för dessa insatserna bör vara att de skall medverka till att bygga upp en väl differentierad arbetsmarknad i regionen. En annan utgångspunkt bör vara att de skall medverka till att ta tillvara och utnyttja den efterfrågan på arbetskraft som finns i regionen. En tredje utgångspunkt bör vara att insatserna skall stimulera enskilda personers egna idéer och initiativ till sysselsättning.

Riksdagen beslutade den 28 februari 1985 om vissa ändringar i bestämmelserna för vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder för Uddevallaregionen (prop. 1984/85: 101, AU 12, rskr 150). Riksdagens beslut avser åtgärder för innevarande budgetår. Riksdagen förutser vidare att regeringen återkommer med förslag i fråga om dessa åtgärder för tiden därefter.

I enlighet med riksdagsbeslutet har nu en särskild arbetsförmedling kunnat inrättas i Uddevalla direkt under länsarbetsnämnden i Göteborgs och Bohus län. För dem som skrivs in vid den särskilda förmedlingen skall följande speciella åtgärder kunna komma i fråga:

– I de fall företagsutbildning blir aktuell för arbetssökande som anvisas av den särskilda förmedlingen bör bidrag enligt reglerna för s. k. flaskhalsutbildning (SFS 1984: 518) kunna utgå till företaget även för lönekostnader utan att kravet på särskilda motprestationer uppfylls och oaktat att vederbörande är nyanställd.

- De arbetssökande bör kunna jämföras med långtidsarbetslösa i fråga om rekryteringsstöd (SFS 1983: 992).
- Om en arbetssökande tar anställning på annan ort bör ett särskilt bidrag för arbetsresor kunna lämnas med högst 400 kr. per månad under högst tolv månader. Vid tillträde av anställning på annan ort bör traktamente vid dubbel bosättning kunna utgå med 50 kr. per dag under högst tolv månader.
- De arbetssökande bör kunna få sådant bidrag som nu utgår till arbetslös som startar egen rörelse (SFS 1984: 523) redan när risk för arbetslöshet föreligger.
- Näringshjälp (SFS 1966: 368) bör kunna utgå till personer som är inskrivna vid den särskilda förmedlingen.

Jag återkommer nu med en mer detaljerad redovisning av de särskilda insatser som har vidtagits och planeras i Uddevallaregionen och med en beräkning av medel för dessa insatser.

Aflami – Uddevalla

En särskild arbetsförmedling direkt under länsarbetsnämnden i Göteborgs och Bohus län inrättades den 28 februari 1985 i Uddevalla. Arbetsförmedlingen kommer som mest att bestå av 15 arbetsförmedlare, varav en är chef för förmedlingen. Till arbetsförmedlingen kommer att knytas tre extra arbetslag vid arbetsmarknadsinstitutet i Uddevalla med totalt 16 personer. Den särskilda organisationen kommer som mest att bestå av 33 personer inkl. biträdespersonal. Det finns vidare möjlighet att, genom omdisponeringar från den särskilda organisationen, förstärka andra förmedlingskontor i närheten av Uddevallaregionen, t. ex. i Trollhättan och Göteborg, för att bättre kunna betjäna de arbetssökande.

Arbetsförmedlingen kommer att ha fem dataterminaler till sitt förfogande för förmedlingsarbetet. Den särskilda förmedlingen är i första hand avsedd för personal från Uddevallavarvet och Scandiaverken och personer som indirekt berörs av nedläggningen av varvet. Även andra arbetssökande kan dock skrivas in vid den särskilda förmedlingen. Det kan t. ex. vara personer som är eller riskerar att bli arbetslösa i regionen i samband med andra större neddragningar eller nedläggningar.

Arbetsförmedlingen skall utnyttja dels ordinarie medel som har ställts till länets förfogande för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, dels de särskilda medel som jag här föreslår.

Jag har beräknat kostnaden för den särskilda organisationen inkl. ADB-utrustning till 7,4 milj. kr. Kostnaden avser perioden den 28 februari 1985 – den 30 juni 1986.

Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsutbildning är ett av de viktigaste instrumenten för att nå de mål som jag inledningsvis redogjorde för. Enligt min uppfattning kom-

mer många att behöva kompletterande utbildning för att kunna skaffa sig de förutsättningar som behövs för att få ett arbete. För att snabbare kunna anpassa utbildningen till de lokala behoven har SÖ medgivits att bemyndiga kursstyrelsen i länet att besluta om lokala läroplaner. Jag räknar med att utbildningen skall bedrivas i av SÖ särskilt anordnade kurser men också i hög grad genom andra utbildningsanordnare inkl. företag. Vidare har, för att stärka den enskilde individens ställning på arbetsmarknaden, möjligheten utökats att kunna bevilja teoretisk utbildning som arbetsmarknadsutbildning.

Enligt förordningen (1984: 518) om bidrag för arbetsmarknadsutbildning i företag kan bidrag utgå för utbildning av redan anställda, s. k. flaskhalsutbildning. Ett villkor som normalt gäller är att företaget utför en arbetsmarknadspolitisk motprestation, t. ex. anställer en arbetslös. De företag som anställer personer anvisade från den särskilda arbetsförmedlingen får enligt riksdagens beslut utbilda dessa med bidrag även för lönekostnader i enlighet med reglerna för s. k. flaskhalsutbildning. Det krav på motprestation som normalt föreligger för att fullt statsbidrag skall utgå, skall anses uppfyllt i och med att företaget anställer dessa personer.

Chefen för utbildningsdepartementet har tidigare i dag redovisat vissa ytterligare utbildningsinsatser i Uddevallaregionen inom studieförbundens ram.

Jag beräknar de extra kurskostnaderna för arbetsmarknadsutbildningen till 20 milj. kr. Jag har då räknat med att ca 1 000 personer kommer att omfattas av utbildningen. Utöver denna kostnad beräknar jag ytterligare 30 milj. kr. för utbildningsbidrag. Denna kostnad ryms inom de ordinarie medlen för utbildningsbidrag.

Starta-eggetbidrag

För att ta till vara och stimulera enskilda personers egna initiativ till sysselsättning har möjligheten att stödja sådana genom starta-eggetbidrag utökats.

Bidrag till arbetslösa som startar egen rörelse kan utgå till *arbetslösa* som startar egen verksamhet i stället för att uppbära kontant stöd enligt förordningen (1984: 523) om försöksverksamhet med bidrag till arbetslösa som startar egen rörelse. Starta-eggetbidraget utgår under högst sex månader med samma belopp som annars hade utgått i form av ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd. Detta bidrag kan nu i Uddevallaregionen också utgå till personer som *riskerar* att bli arbetslösa och som har skrivits in vid den särskilda arbetsförmedlingen. Jag beräknar kostnaden för detta bidrag till 3,6 milj. kr. och jag har då räknat med en omfattning av 100 personer.

Som en försöksverksamhet kan näringshjälp beviljas långtidsarbetslösa enligt arbetsmarknadskungörelsen (1966: 368, omtryckt 1983: 569). Försöksverksamheten får bedrivas i fem län och omfatta högst 50 personer.

Näringshjälp för långtidsarbetslösa bör kunna vara ett medel i den särskilda arbetsförmedlingens arbete. De personer som skrivs in på förmedlingen kommer enligt riksdagens beslut att jämföras med långtidsarbetslösa. Enligt reglerna för näringshjälp kan bidrag lämnas med högst 15 000 kr. och lån med högst 60 000 kr. till personer som startar egen verksamhet. Jag beräknar kostnaden för näringshjälp till 1,8 milj. kr. och omfattningen till 40 personer utöver den omfattning som försöksverksamheten nu har.

Beredskapsarbete/rekryteringsstöd

För att underlätta för de arbetssökande att erhålla ett nytt arbete kommer rekryteringsstödet att kunna utnyttjas. Enligt förordningen (1983: 992) om rekryteringsstöd kan sådant stöd i första hand utgå för långtidsarbetslösa. De personer som skrivs in vid den särskilda förmedlingen skall enligt riksdagens beslut jämföras med långtidsarbetslösa.

Därutöver kan beredskapsarbeten utnyttjas för att skapa tillfällig sysselsättning. Jag beräknar 50 milj. kr. för beredskapsarbeten och rekryteringsstöd. Fördelningen av medlen på de båda åtgärderna bör få ankomma på den särskilda arbetsförmedlingen.

En turistanläggning i Ertseröd i Tanums kommun kommer att kunna byggas som beredskapsarbete. Byggstarten beräknas till senare delen av år 1985. Ertserödianläggningen kommer att bestå av 290 lägenheter/stugor, vandrarhem, gästhamn och båtplatser. Vidare skall anläggningen innehålla restaurang, sportanläggning m. m. Anläggningen kommer att handikappanpassas. Under byggtiden beräknas 140 årsarbetare sysselsättas. När anläggningen är färdig kommer ca 45 personer att sysselsättas stadigvarande. Kostnaden för projektet är beräknat till ca 70 milj. kr. Statsbidrag bör utgå med 40% av kostnaden, dvs. ca 30 milj. kr. Jag har i denna fråga samrått med chefen för jordbruksdepartementet.

Bidrag för arbetsresor och traktamente vid dubbel bosättning

För att underlätta för och stimulera personer att ta arbete på annan ort har två nya bidrag införts. Syftet är att bidragen skall medverka till att möjliggöra pendling och dubbel bosättning under en viss tid för att låta arbetssökande pröva sig fram till ett lämpligt arbete och/eller att ge möjlighet för sökande att skaffa sig lämplig erfarenhet för att på så sätt förbättra sina möjligheter att senare få ett arbete i Uddevallaregionen.

Bidrag för arbetsresor lämnas med 400 kr. per månad i högst ett år för personer anmälda på den särskilda förmedlingen som pendlar från bostadsorten till ett nytt arbete på annan ort. Traktamente vid dubbel bosättning lämnas med 50 kr. per dag under högst ett år. Jag beräknar kostnaden för dessa bidrag till 5,8 milj. kr.

Bidrag för arbetsresor och traktamente vid dubbel bosättning bör i likhet med flyttningsbidrag vara skattefria och bör med hänsyn till de speciella omständigheterna inte påverka den enskildes möjligheter till avdrag vid

taxeringen för kostnader för arbetsresor eller dubbel bosättning. Beloppen är avvägda med hänsyn härtill. Dessa frågor måste regleras i lag. Efter samråd med chefen för finansdepartementet föreslår jag därför att en lag införs som reglerar dels villkoren för de nya bidragen och dels hur dessa skall behandlas ur skattesynpunkt. Den nya lagen bör tillämpas retroaktivt på det traktamente vid dubbel bosättning av i princip samma art som enligt särskilda regler i arbetsmarknadskungörelsen (1966: 368) sedan den 1 juli 1983 har lämnats till vissa arbetstagare i Gällivare och Kiruna kommuner. Detsamma bör gälla i fråga om traktamente vid dubbel bosättning och bidrag till dagliga arbetsresor till arbetssökande som är inskrivna vid den särskilt inrättade arbetsförmedlingen i Uddevalla och som har lämnats bidrag före den 1 juli i år. När det gäller innebörden av villkoren för de två formerna av flyttning ersättning fordras inte några mer ingående kommentarer, eftersom de är okomplicerade och i viss utsträckning har tillämpats tidigare. De bestämmelser som jag föreslår i fråga om traktamente vid dubbel bosättning överensstämmer i huvudsak med vad som före den 1 januari 1982 gällde för motsvarande bidragsform enligt föreskrifter i arbetsmarknadskungörelsen. Dessutom har denna bidragsform sedan den 1 juli 1983 tillämpats beträffande arbetstagare som har haft sin arbetsplats i Gällivare eller Kiruna kommun. Inom arbetsmarknadsverket är man således sedan tidigare väl förtrogen med dessa regler och tillämpningen av dem bör inte föranleda några större problem. Den enda anledningen till att jag nu föreslår att villkoren skall regleras i lag är att frågorna om skatteplikt för ersättningarna och avdragsrätt för kostnader som dessa är avsedda att täcka föreslås få en speciell lösning och att sådana frågor måste regleras i lag.

Lagförslaget bör fogas till protokollet i detta ärende som underbilaga 0: 1.

Förslaget om särskilda flyttning ersättningar är ett viktigt led i den rad av åtgärder som regeringen har föreslagit i syfte att förbättra den svåra arbetsmarknadssituationen i Uddevallaregionen. Det är ytterst angeläget att förslaget kan omsättas i praktisk handling utan dröjsmål. Riksdagen måste få tillfälle att behandla förslaget under våren. Mot denna bakgrund står det klart att en remiss till lagrådet av det inom arbetsmarknadsdepartementet utarbetade förslaget till lag om vissa flyttning ersättningar skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Sådan remiss bör därför inte ske innan regeringen fattar beslut om proposition till riksdagen.

Åtgärder för personer med särskilda svårigheter på arbetsmarknaden

Den genomsnittliga åldern för de anställda vid Uddevallavarvet är förhållandevis hög. Ca hälften är 50 år och äldre. Den särskilda förmedlingen bör därför kunna disponera resurser som vid behov kan användas för denna grupp. Utöver ordinarie åtgärder kan det för sökande med arbets-

handikapp bli aktuellt att lämna introduktionsbidrag och/eller särskilt lönebidrag.

Jag bedömer att 400 platser med introduktionsbidrag och 200 med särskilda lönebidrag kan behövas utöver de platser med sådana bidrag som regionen redan disponerar. Utökningen bör avse budgetåren 1984/85 och 1985/86. Dessutom kan antalet platser hos Bohusgruppen inom Samhällsföretag behöva ökas ut.

Jag återkommer i det följande till frågan om medel till ytterligare introduktionsbidrag och särskilda lönebidrag för insatser i Uddevallaregionen.

Särskilda medel

Det är angeläget att arbetsförmedlingens arbete löper så smidigt och friktionsfritt som möjligt. För att bidra till en ökad smidighet bör arbetsförmedlingen ha särskilda medel till sitt förfogande som relativt fritt kan användas för att hjälpa enskilda personer att erhålla ett nytt arbete. Det kan t. ex. vara fråga om situationer när de ordinarie åtgärderna eller de här beskrivna särskilda åtgärderna inte är ändamålsenliga eller tillräckliga. Jag tänker också på vissa särskilda projekt, t. ex. utbildningsprojekt som kan komma att aktualiseras. Dessa särskilda medel beräknar jag till 9 milj. kr.

De sammanlagda kostnaderna för de åtgärder som jag nu har föreslagit uppgår till 127,6 milj. kr. och avser perioden den 28 februari 1985—den 30 juni 1986. Med hänsyn till att kostnaderna fördelar sig på två budgetår och för att ge en god överblick av medelsanvändningen bör medlen föras upp på ett särskilt reservationsanslag.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att antaga inom arbetsmarknadsdepartementet upprättat förslag till lag om vissa flyttningersättningar,

dels att till *Medel för särskilda insatser i Uddevallaregionen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 127 600 000 kr.

C. Arbetslivsfrågor

[4] C 4. Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning. Under denna rubrik har på statsbudgeten för innevarande budgetår förts upp ett förslagsanslag av 2 337 188 000 kr. Härav har under Anställning med lönebidrag anvisats 2 190 408 000 kr.

I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1983/84: 122, AU 19, rskr 344) infördes den 1 juli 1984 två nya stödformer inom ramen för anställning med lönebidrag. Ett introduktionsbidrag med 90 % av lönekostnaden kan lämnas under högst 960 timmar för arbetshandikappade som behöver ingående introduktion och särskilda anpassningsåtgärder på arbetsplatsen. Bidrag lämnas främst vid anställningar hos enskilda arbetsgivare, kommuner, landsting och affärsdrivande verk.

Vidare kan ett särskilt lönebidrag lämnas med 90 % av lönekostnaden under det första anställningsåret – utöver eventuell tid med introduktionsbidrag – och med 50 % under de tre därpå följande åren. Under budgetåret 1984/85 beräknas ca 800 personer omfattas av bidrag med 90 % och ca 1 400 av bidrag med 50 % av lönekostnaden.

Det särskilda lönebidraget lämnas vid anställning av sådana arbetssökande som har svåra fysiska, psykiska eller socialmedicinska arbetshandikapp eller som är psykiskt utvecklingsstörda och som annars riskerar att bli förtidspensionerade eller måste beredas skyddat arbete. Också det särskilda lönebidraget lämnas till enskilda eller kommunala arbetsgivare och affärsverk.

I en framställning till regeringen den 22 januari 1985 har AMS hemställt om utökade ramar för introduktionsbidrag och särskilt lönebidrag.

Oavsett konjunkturläge har arbetshandikappade svårare än andra att hävda sig på arbetsmarknaden framhåller AMS. Möjligheterna att arbetsplacera dessa sökande med hjälp av det nyligen införda introduktionsbidraget har hittills varit goda. Enligt länsarbetsnämnderna har under innevarande budgetår arbetsplacering med introduktionsbidrag kunnat ske i en takt som på årsbasis räknat ligger ca 50 % över den ram om 2 000 platser, som gäller för verksamheten.

AMS framhåller vidare att en hög takt i utplaceringen av arbetshandikappade är ett viktigt led i satsningen på att förbättra situationen för långtidsarbetslösa och att möjligheterna att nå gynnsamma resultat är goda i det nuvarande konjunkturläget. AMS hemställer därför att ramen för introduktionsbidrag höjs till 3 000 platser à 960 timmar och att det särskilda lönebidraget med 90 % bidrag höjs från 800 till 1 200 platser. Kostnaden beräknas till ca 75 milj. kr. för helt år.

Introduktionsbidraget och det särskilda lönebidraget har snabbt visat sig vara mycket verkningsfulla när det gäller att underlätta för handikappade att få en anställning på den reguljära arbetsmarknaden. Det är enligt min

mening angeläget att det förbättrade läget på arbetsmarknaden utnyttjas så att man får till stånd fler arbetsplaceringar för sökande med arbetshandikapp, inte minst mot bakgrund av att dessa sökande i stor utsträckning återfinns bland de långtidsarbetslösa.

Jag har nyss föreslagit ett utökat antal platser med introduktionsbidrag och särskilt lönebidrag under budgetåren 1984/85 och 1985/86 för att ge den särskilda förmedlingen i Uddevalla-regionen bättre möjligheter att placera arbetshandikappade. Jag beräknar att anslaget behöver tillföras 18,8 milj. kr. för de merkostnader som uppstår till följd av utökningen.

Vidare bör i enlighet med AMS hemställan antalet platser med introduktionsbidrag under budgetåren 1984/85 och 1985/86 utökas med därutöver sammanlagt 1 000 platser. Antalet särskilda lönebidrag med 90 % bidrag bör utökas med 400 platser utöver de platser som har föreslagits tillkomma i Uddevallaregionen.

Kostnaderna för den utökning av dessa bidrag som jag här har föreslagit kommer på grund av rekvisitionsförfarande m. m. att belasta anslaget för budgetåret 1985/86. Jag föreslår därför inte nu särskilda medel till ändamålet. Jag avser att längre fram föreslå regeringen att förelägga riksdagen förslag om ytterligare medel under anslaget C 4. Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning för budgetåret 1985/86.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har anfört om omfattningen av introduktionsbidrag och särskilt lönebidrag under budgetåren 1984/85 och 1985/86.

D. Invandring m. m.

[5] **D 3. Åtgärder för invandrare.** Under anslagsposten Bidrag till stiftelsen Invandrantidningen har i statsbudgeten för innevarande budgetår under denna rubrik anvisats 4 346 000 kr. Anslagsposten behandlas som ett särskilt reservationsanslag. I 1985 års budgetproposition (prop. 1984/85: 100, bil. 12 sid. 163 ff) föreslås att anslagsposten för nästa budgetår skall uppgå till 4 515 000 kr.

Stiftelsen Invandrantidningen har hos regeringen hemställt om ett ytterligare statsbidrag på 250 000 kr. för innevarande budgetår för att täcka ett beräknat underskott.

Stiftelsens möjligheter att finansiera sin verksamhet har minskat under senare år bl. a. till följd av att myndigheterna i mindre utsträckning än tidigare kunnat finansiera s. k. specialnummer.

Under föregående och innevarande budgetår har stiftelsen vidtagit flera besparingsåtgärder som inneburit nedskärningar i verksamheten. Prenumerationspriset har också höjts fr. o. m. den 1 januari 1985. Trots detta

förväntas ett underskott uppkomma i stiftelsens verksamhet som inte kan undvikas utan mycket drastiska nedskärningar. Sådana skulle, om de genomfördes, innebära minskningar i utgivningen och uppsägning av personal.

Med stöd av regeringens bemyndigande tillkallade jag i november 1984 en särskild utredare med uppgift att utreda Stiftelsen Invandartidningens uppgifter inom ramen för samhällsinformationen till invandrare. Utredaren skall utvärdera tidningens verksamhet, belysa olika invandrargruppers behov av kontinuerlig samhällsinformation, överväga och lägga fram förslag i fråga om huvudmannaskap samt göra kostnadsberäkningar för olika alternativ. Utredningsuppdraget skall redovisas senast den 30 juni 1985.

För att undvika kraftiga nedskärningar i tidningsverksamheten under innevarande budgetår och därmed allvarligt förändra förutsättningarna för det pågående utredningsarbetet är det enligt min mening angeläget att Stiftelsen Invandartidningen beviljas ett extra bidrag under innevarande budgetår. Bidraget finansieras med att motsvarande belopp innehålls under åttonde huvudtitelns anslag G 10. Stöd till tidningar på andra språk än svenska.

Jag har i denna fråga samrått med statsrådet Göransson.

Med hänvisning till vad jag anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Åtgärder för invandrare* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kr.

Förslag till**Lag om vissa flyttningersättningar**

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse.

1 § Till arbetstagare som är inskrivna vid den särskilt inrättade arbetsförmedlingen i Uddevalla kommun får lämnas särskild flyttningersättning i form av traktamente vid dubbel bosättning och bidrag till merkostnader för dagliga arbetsresor.

Traktamente vid dubbel bosättning får lämnas även till arbetstagare som har haft sin arbetsplats i Gällivare eller Kiruna kommun.

Traktamente vid dubbel bosättning

2 § Traktamente vid dubbel bosättning lämnas till arbetstagare som vid tillträde av anställning på annan ort får kostnader för egen bostad på två orter, under förutsättning att

1. arbetstagaren inte har rätt till traktamente från arbetsgivaren,
2. anställningen beräknas vara minst sex månader,
3. arbetstagaren inte kan resa mellan orterna varje dag.

3 § Traktamente vid dubbel bosättning lämnas med 50 kronor för varje dag till den som är ensamstående och med 75 kronor för varje dag till den som har ett hushåll med flera personer. Till arbetstagare som är inskrivna vid den särskilt inrättade arbetsförmedlingen i Uddevalla kommun är dock traktamentet alltid 50 kronor för varje dag.

Traktamente lämnas under högst fem dagar per kalendervecka i högst tolv månader.

Bidrag till merkostnader för dagliga arbetsresor

4 § Bidrag till merkostnader för dagliga arbetsresor lämnas till arbetstagare som arbetar på annan ort än bostadsorten.

Bidraget lämnas med högst 400 kronor för varje månad under högst tolv månader.

Bestämmelser angående beskattning

5 § Traktamente och bidrag enligt denna lag utgör inte skattepliktig intäkt och påverkar inte heller rätten till avdrag för motsvarande kostnader.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985 och gäller till utgången av juni 1986. Bestämmelserna i 5 § tillämpas vid 1984–1987 års taxeringar och gäller även i fråga om motsvarande traktamente och bidrag som har lämnats före ikraftträdandet enligt då gällande bestämmelser. Den som vid 1984 eller 1985 års taxering inte har fått avdrag på grund av att sådant traktamente har uppburits, får anföra besvär över taxeringen enligt 100 § taxeringslagen (1956: 623).

BOSTADSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-14

Föredragande: statsrådet Gustafsson

Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85

ELFTE HUVUDTITELN

B. Bostadsförsörjning m. m.

[1] **B 1. Bostadsstyrelsen.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisats ett förslagsanslag av 52 102 000 kr. Av detta belopp avser 3 milj. kr. medel till bostadsstyrelsens projekt rörande utvidgat datorstöd – UDS – till verksamheten vid bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna. Medlen är avsedda för fortsatt utredningsarbete och för genomförandet.

Regeringen har i prop. 1984/85: 101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 föreslagit riksdagen att anvisa ytterligare 1 milj. kr. för projektet. Bostadsstyrelsen har hemställt om ytterligare 948 000 kr. för innevarande budgetår. Jag beräknar i likhet med bostadsstyrelsen medelsbehovet till 948 000 kr.

Riksdagen har i enlighet med regeringens förslag i prop. 1983/84: 90 beslutat (BoU 28, rskr 303) att det bildas ett särskilt av staten helägt kreditaktiebolag med uppgift att på den prioriterade kreditmarknaden låna upp de medel som krävs för den statliga bostadslångivningen.

Regeringen har föreslagit riksdagen (prop. 1984/85: 101) att anvisa 1,5 milj. kr. för innevarande budgetår till bostadsstyrelsen för ändringar av det nuvarande datasystemet så att utbetalning enligt den nya ordningen kan ske fr. o. m. den 1 juli.

I skrivelser till regeringen har bostadsstyrelsen framhållit betydelsen av en tillräcklig medelstillelse under projektets inledningskede. Bostadsstyrelsen har hemställt om att ytterligare 500 000 kr. anvisas för innevarande budgetår och anser att de medel som regeringen har begärt av riksdagen för nästa budgetår (prop. 1984/85: 100 bil. 13) kan minskas med motsvarande belopp.

Bostadsstyrelsen har också beräknat de kostnader för projektet som tillkommer till följd av att kreditaktiebolaget skall svara för att tillhandahålla medel för utbetalningar även av vissa tidigare beviljade energilån. För detta ändamål hemställer styrelsen om ytterligare 225 000 kr. för vart och ett av budgetåren 1984/85 och 1985/86.

Jag beräknar i likhet med bostadsstyrelsen behovet av ytterligare medel för budgetåret 1984/85 för här nämnda ändamål till sammanlagt 725 000 kr. Medlen som begärts för nästa budgetår kan därmed minskas med 275 000 kr.

Jag förordar att regeringen föreslår riksdagen att på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ytterligare 1 673 000 kr. för samtliga de ändamål som jag har redogjort för.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bostadsstyrelsen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 1 673 000 kr.

[2] **B 6. Tilläggs lån till ombyggnad av vissa bostadshus m. m.** Från detta anslag betalas ut bl. a. tilläggs lån för åtgärder som avser att avhjälpa byggsador och byggfel samt för ändrad lägenhetssammansättning och grundförstärkning i vissa fall.

Riksdagen har för beslut om sådana lån fastställt en ram på 60 milj. kr. för år 1984 och preliminärt samma belopp för år 1985.

Under år 1984 var verksamheten begränsad och hela ramen togs därför inte i anspråk. Det beror enligt bostadsstyrelsen på att lånemöjligheten infördes så sent som den 1 januari 1984 och på byggherrarnas planeringssituation.

Verksamheten kan väntas öka i omfattning under år 1985. Enligt min mening bör därför 25 milj. kr. som inte utnyttjades av ramen för år 1984 kunna användas för beslut under första halvåret 1985.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att medge att 25 000 000 kr. av 1984 års ram för beslut om tilläggs lån som avser åtgärder för att avhjälpa byggsador och byggfel, ändrad lägenhetssammansättning eller grundförstärkning får användas för beslut under första halvåret 1985.

[3] **B 17. Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag om 500 milj. kr.

Från anslaget betalas utgifter för statens ekonomiska stöd till energibesparande åtgärder i bostadshus.

Under innevarande budgetår belastas anslaget alltså med utbetalningar som avser tidigare beslutade lån och bidrag till kommunala och lands-

tingskommunala byggnader m. m. Från anslaget bestrids under innevarande budgetår även utgifter för energisparande åtgärder i statliga byggnader, exkl. affärsverkens byggnader.

Riksdagen beslutade hösten 1983 om ett bostadsförbättringsprogram (prop. 1983/84:40 bil. 9, BoU 11, rskr 63). Därvid ändrades även det statliga ekonomiska stödet till energisparåtgärder. Riksdagsbeslutet innebär samtidigt i denna del att i ansökningar som inkom före den 30 mars 1984 kunde sökanden välja stöd antingen enligt de äldre stödreglerna eller enligt de nya.

Ett särskilt sysselsättningsstöd har vidare lämnats för vissa isoleringsarbeten, under förutsättning att arbetena i huvudsak avslutades senast den 30 juni 1984 (prop. 1982/83: 50 bil. 5, CU 8, rskr 112). Särskilda regler gäller för Norrbottens län.

Under år 1984 har vidare funnits möjligheter att ansöka om bidrag för investeringar i uppvärmningsanläggningen – bl. a. värmepumpar (prop. 1983/84: 62, NU 9, rskr 124).

Till följd av förändringarna och de olika temporära stödformerna ökade antalet ansökningar om energisparstöd under år 1984 mycket kraftigt i förhållande till tidigare erfarenheter. De av riksdagen avvisade ramarna för beslut om stöd togs helt i anspråk.

Beslut om stöd meddelades under budgetåret 1983/84 med ett belopp om 1 549 milj. kr., varav 1 362 milj. kr. avsåg statliga lån enligt äldre bestämmelser.

Bostadsstyrelsen bedömer – med hänsyn till tidsförskjutningen mellan beslut och utbetalning samt utfallet den 31 december 1984 – behovet av medel för utbetalning under budgetåret 1984/85 till 1 375 milj. kr. I beloppet ingår även medel för utbetalning av tidigare beslutat stöd till kommunala och landstingskommunala byggnader.

Byggnadsstyrelsen har t. o. m. budgetåret 1983/84 beslutat om investeringar i energisparåtgärder till en sammanlagd kostnad om 465 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1984/85 beräknar byggnadsstyrelsen ha bundit sig för åtaganden om totalt 555 milj. kr., vilket är lika med lämnade bemyndiganden. Behovet av medel för utbetalningar under budgetåret 1984/85 bedömer byggnadsstyrelsen till 105 milj. kr.

Sammantaget beräknar jag således behovet av medel för utbetalningar till $(1\,375 + 105 =) 1\,480$ milj. kr. Reservationen på anslaget vid utgången av budgetåret 1983/84 anges numera till 918,5 milj. kr. Tillsammans med anvisade medel om 500 milj. kr. uppgår det belopp som under budgetåret 1984/85 kan disponeras för utbetalningar till 1 418,5. Ytterligare 62 milj. kr. behöver således föras upp under anslaget.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen.

att till *Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 62 000 000 kr.

Bilaga 9

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1985-03-14

Föredragande: statsrådet R. Carlsson

**Anmälan till tilläggsbudget III till statsbudgeten för
budgetåret 1984/85**

TOLFTE HUVUDTITELN

I det följande redovisas de åtgärder inom industridepartementets verksamhetsområde för Uddevallaregionen som jag anser nödvändiga till följd av Svenska Varv AB:s avsikt att lägga ned Uddevallavarvet.

Åtgärder för Uddevallaregionen

Svenska Varv AB har i december 1984 beslutat att inleda MBL-förhandlingar om nedläggning av Uddevallavarvet. Bakgrunden till beslutet är de mycket pressade konkurrensförhållanden som råder inom den internationella varvsnäringsområdet med mycket dålig lönsamhet och svag orderbeläggning som följd. Den, i regeringens proposition (prop. 1982/83: 147, NU 55, rskr 383) om vissa varvsfrågor m. m., redovisade marknadssituationen med kraftig obalans mellan tillgänglig varvskapacitet och det bedömda behovet av leveranser i framtiden består. För Uddevallavarvets del har denna situation inneburit en mycket svag ordersituation och sysselsättningsproblem.

Uddevallavarvet är den dominerande arbetsplatsen i Uddevallaregionen och en nedläggning av varvet kommer att få stora effekter på sysselsättningen och näringslivet i detta område.

De problem som en nedläggning av Uddevallavarvet för med sig drabbar ett flertal kommuner. Djupast berörda är Uddevalla, Lysekils och Munkedals kommuner. Dessa utgör en näringspolitisk bas för mellersta och norra Bohuslän och en negativ utveckling här skulle få allvarliga spridningseffekter i andra delar av länet och i angränsande delar av Älvsborgs län.

Med anledning av utvecklingen i Uddevallaregionen har skrivelser med förslag till bl. a. sysselsättningsskapande åtgärder inkommit från Svenska metallindustriarbetareförbundet tillsammans med Svenska industritjänste-

mannaförbundet, Sveriges arbetsledareförbund och Sveriges civilingenjörskörbundet, LO-distriktet i Västsverige tillsammans med TCO-distriktet i Göteborgs och Bohus län, Svenska metallindustriarbetareförbundet avdelning 170 samt Svenska industrijänstemannaförbundet avdelning 113, Uddevalla hantverks- och industriförening, företag, lokala organisationer samt enskilda personer.

För att bemöta den negativa utveckling i Uddevallaregionen som skulle kunna bli följden av en passiv inväntan av varvets nedläggning, har regeringen omgående tillsatt en regional samordningsgrupp under ledning av landshövding Åke Norling.

I det följande redovisar jag vissa av de tillfälliga åtgärder som föreslås med särskild tonvikt på sådana förslag som kräver riksdagens medverkan. Dessa åtgärder har till mål att skapa en ny stabil industriell bas i regionen. Vid utformandet av åtgärderna har de skrivelser som inkommit från organisationer, företag och enskilda utgjort ett värdefullt underlag.

Vidare har regeringen i den nyligen framlagda propositionen med förslag till regional utveckling och utjämning (prop. 1984/85: 115) gett en översiktlig redovisning av planerade åtgärder för Uddevallaregionen.

Industripolitiska åtgärder

Ett *investmentbolag* inrättas med uppgift att skapa nya industrier i regionen och ta vara på expansionskraften i befintliga företag. Bolaget skall i första hand arbeta med finansiella insatser i form av ägarkapital och med kunskapsförmedling.

Ett *program för företagsförnyelse och teknisk utveckling* i regionen utarbetas. Styrelsen för teknisk utveckling har fått i uppdrag att utarbeta ett program för teknikutveckling och teknikspridning i regionen. Programmet skall utarbetas i samråd med länsstyrelsen och i samarbete med Chalmers tekniska högskola.

Den regionala *utvecklingsfonden* tillförs medel för särskilda insatser i Uddevallaregionen. Resursförstärkningen är motiverad främst av att fonden måste få möjlighet att snabbt och effektivt hantera den ökade mängd förslag och förfrågningar om företagsetableringar som nu riktas till regionen. Även länets landsting planerar att tillföra fonden extra resurser för åtgärder i Uddevallaregionen.

Regionalpolitiska åtgärder

Ett intensifierat *regionalt utvecklingsarbete* skall bedrivas av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

I syfte att stimulera nyetablering och expansion i det befintliga näringslivet har regeringen nyligen beslutat att *regionalpolitiskt stöd* tillfälligt skall kunna lämnas i Lysekils, Munkedals och Uddevalla kommuner. Regeringens beslut avser återstående tid av budgetåret 1984/85.

Beslutet innebär *dels* att lokaliseringsbidrag skall kunna lämnas med högst 30% och lokaliseringsbidrag tillsammans med lokaliseringslån med högst 70% av den del av totalkostnaderna i ett projekt som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och andra inventarier, *dels* att offertstöd skall kunna lämnas med högst 30% av totalkostnaderna för en regionalpolitiskt betingad åtgärd. Gällande regler för regionalpolitiskt stöd i kommuner som regeringen på detta sätt utpekar innebär att lokaliseringsstöd lämnas genom beslut av statens industriverk, dock endast till projekt där det godkända totala kapitalbehovet i samband med investeringen överstiger 7 milj. kr. För mindre projekt kan antingen länsstyrelsen bevilja investeringsbidrag med högst 20% eller, om synnerliga skäl föreligger, kan regeringen bevilja lokaliseringsstöd.

Regeringen har i prop. 1984/85:115 om regional utveckling och utjämning nyligen föreslagit bl. a. att även länsstyrelse skall kunna lämna lokaliseringsstöd i orter eller kommuner som utpekas på detta sätt samt att denna beslutanderätt skall avse projekt med ett godkänt totalt kapitalbehov av högst 9 milj. kr. Under förutsättning att riksdagen godkänner dessa förslag behöver riksdagen i detta sammanhang endast ta ställning till hur hög andel lokaliseringsbidrag som maximalt skall kunna lämnas i de tre utpekade kommunerna och anvisa medel för regionalpolitiskt stöd. Jag återkommer till dessa frågor under anslaget C 9. Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen.

A. Industridepartementet m. m.

[1] A 4. **Extra utgifter.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisats ett reservationsanslag av 600 000 kr. Vid ingången av budgetåret fanns en reservation av 18 552 kr. På tilläggsbudget I har anvisats ett belopp av 1,3 milj. kr. avseende industridepartementets kostnader för två internationella konferenser som genomförs under våren 1985. Konferenserna anordnas av FN:s organisation för industriell utveckling (UNIDO) och Economic Commission for Europe (ECE).

Vid utgången av december 1984 var de i statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anslagna medlen helt förbrukade. Anledningen var främst att antalet utländska ministerbesök under hösten 1984 var fler än vad som kunde förutses vid beräkningen av anslaget. Under våren 1985 förutses ytterligare ministerbesök. För att i första hand täcka kostnaderna för dessa erfordras ytterligare 1 milj. kr.

Med hänvisning till det anförda, och efter samråd med statsrådet Dahl hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

B. Industri m. m.

[2] **B 14. Småföretagsutveckling.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisats ett reservationsanslag av 146 850 000 kr.

Jag har nyss redogjort för behovet av statliga insatser för bl. a. industriell utveckling i Uddevallaregionen.

Den regionala utvecklingsfonden i Göteborgs och Bohus län bör få ett särskilt bidrag på 5 milj. kr. för att möjliggöra intensifierade företagsserviceinsatser i främst Uddevalla, Lysekils och Munkedals kommuner. Verksamheten bör bedrivas enligt i huvudsak samma principer som f. n. gäller för utvecklingsfondernas företagsserviceverksamhet. Medlen bör anvisas under innevarande budgetår. Det ankommer på regeringen att närmare besluta om hur medlen skall betalas ut och användas.

Jag har erfarit att Göteborgs och Bohus läns landsting är berett att satsa motsvarande belopp för att förstärka fondens verksamhet i Uddevallaregionen. Genom denna gemensamma satsning från staten och landstinget räknar jag med att fonden under de närmaste åren verksamt kan bidra till en behövlig företagsförnyelse och utveckling i den berörda regionen.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Småföretagsutveckling* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

[3] **B 21. Medelstillskott till ett regionalt investmentbolag för Uddevallaregionen.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1984/85.

Jag har nyss redogjort för behovet av statliga insatser för bl. a. industriell utveckling i Uddevallaregionen.

Ett regionalt investmentbolag bör bildas och staten bör därvid bidra med totalt 90 milj. kr. Av detta belopp bör bolaget tillföras 60 milj. kr. i form av medelstillskott från staten. Bolagets ändamål bör i första hand vara att tillföra ägarkapital och kunskande till befintliga och nyetablerade företag i Uddevallaregionen. Det är angeläget att investmentbolaget, som skall arbeta affärsmässigt, får en god förankring i näringslivet i regionen och privata intressenter bör därför få ett dominerande inflytande i bolaget. Till det statliga medelstillskottet knyts villkor om förräntning och återbetalning. Det bör ankomma på regeringen att besluta om formerna och villkoren för det statliga medelstillskottet.

Regeringen har tidigare, den 7 mars 1985, beslutat om att tillföra Svenska Varv AB 30 milj. kr. för förvärv av aktier i ett regionalt investmentbolag för Uddevallaregionen. Dessa medel belastar anslaget XIV 1978/79 C5. Bidrag till sysselsättningsåtgärder inom varvsregionerna.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Medelstillskott till ett regionalt investmentbolag för Uddevallaregionen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 000 kr.

C. Regional utveckling

[4] C 9. **Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1984/85.

Jag har tidigare redogjort för bakgrunden till att regionalpolitiskt stöd skall kunna lämnas i Lysekils, Munkedals och Uddevalla kommuner.

Jag föreslår att lokaliseringsbidrag i nämnda kommuner även efter innevarande budgetårs utgång skall kunna lämnas med högst 30 % av den del av totalkostnaderna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och andra inventarier. I övrigt skall tillämpas de regler som gäller för orter eller kommuner som regeringen utpekar att tillfälligt komma i fråga för regionalpolitiskt stöd.

De regionalpolitiska åtgärder jag föreslagit anser jag inte skall försämra möjligheterna att lämna regionalpolitiskt stöd i andra delar av landet.

Jag föreslår därför att medel för lokaliseringsbidrag i dessa kommuner anvisas över ett särskilt anslag, Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen, som skall belastas med beslut om stöd som fattas av länsstyrelse, av statens industriverk eller av regeringen. Även beslut om offertstöd i dessa kommuner bör belasta detta anslag. Medel för lokaliseringslån bör dock anvisas över ett särskilt anslag, Lokaliseringslån i Uddevallaregionen. Jag återkommer strax till detta.

Ansökningar om stöd skall inlämnas till vederbörande myndighet före utgången av år 1986. Det slutliga medelsbehovet kan inte fastställas på förhand. Projekt som uppfyller villkoren för regionalpolitiskt stöd skall kunna erhålla sådant enligt de regler jag angivit.

De beräkningar av medelsbehovet som görs under de två nyssnämnda anslagen hänför sig i första hand till budgetåret 1984/85. Medelsbehovet för kommande budgetår kan f. n. inte bedömas med säkerhet. Om nu föreslagna medel inte är tillräckliga för framtida behov, avser jag att återkomma till regeringen. Om nu föreslagna medel inte skulle täcka behovet före den tidpunkt när riksdagen kan fatta beslut om nya anslag, kan beslut om stöd fattas med ianspråktagande av de anslag som fr. o. m. den 1 juli 1985 avses stå till regeringens förfogande under anslagen C 2. Lokaliseringsbidrag m. m., C 3. Lokaliseringslån och C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m. (jfr prop. 1984/85: 115 s. 150–154). Jag avser att, om sådana beslut har fattats, föreslå att regeringen begär att riksdagen anslår motsvarande medel.

Jag beräknar preliminärt medelsbehovet för Lokaliseringsbidrag m. m. till 225 milj. kr., varav 8 milj. kr. till offertstöd.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. lokaliseringsbidrag i Lysekils, Munkedals och Uddevalla kommuner skall kunna lämnas med högst 30% av den del av totalkostnaderna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och andra inventarier i enlighet med vad jag har anfört,
2. till *Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 000 kr.

[5] **C 10. Lokaliseringslån i Uddevallaregionen.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1984/85.

Med hänvisning till vad jag tidigare anfört beräknar jag preliminärt medelsbehovet till 25 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lokaliseringslån i Uddevallaregionen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

[6] **C 11. Särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1984/85.

Under detta anslag redovisar jag förslag om medel för *dels* visst projektarbete m. m. som länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län skall genomföra, *dels* kostnaderna för ett program för att främja teknikutveckling och teknikspridning i Uddevallaregionen, vilket styrelsen för teknisk utveckling (STU) har fått i uppdrag att utarbeta.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län skall aktivt driva arbetet i den regionala samordningsgrupp som regeringen tillsatt. Länsstyrelsen behöver för detta ändamål en anslagsförstärkning.

Länsstyrelsen bedriver i arbetet med länsplaneringen ett stort antal projekt i länet med hjälp av medel från anslaget C 4. Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser. Detta arbete bör nu intensifieras med för Uddevallaregionen väsentliga projekt. Också för detta ändamål krävs en anslagsförstärkning.

För länsstyrelsens ovan angivna arbete beräknar jag som engångsansvisning medelsbehovet till 10 milj. kr. Det bör ankomma på regeringen att besluta om den närmare användningen av medlen.

Regeringen har vidare uppdragit åt STU att närmare utarbeta förslag till program för att främja teknikutveckling och teknikspridning i Uddevallaregionen.

Programarbetet skall bl. a. bestå i att STU tillsammans med Chalmers tekniska högskola (CTH) skall samarbeta i en försöksverksamhet avseende dels etablering av industriell verksamhet i Uddevallaregionen byggd på produktidéer vid CTH, dels en stödfunktion som förmedlar teknisk kompetens till företagen i Uddevallaregionen samt ger företagen kontakter till forskningsverksamheten på CTH eller vid behov annan teknisk högskola. Vidare skall programarbetet omfatta en inventering av industriföretag i regionen med avseende på produktidéer och problem inom företagen. Denna inventering bör följas upp med särskilda medel för produktutveckling och projektledningshjälp samt tekniktöd från kollektivforskningsinstitut.

För programmet teknikutveckling och teknikspridning i Uddevallaregionen beräknar jag medelsbehovet till ca 25 milj. kr. Det bör ankomma på regeringen att besluta om den närmare användningen av medlen.

De särskilda insatser som vidtas inom Uddevallaregionen bör utvärderas. Kostnaderna för denna utvärdering bör bestridas från detta anslag.

Jag hemställer mot denna bakgrund att regeringen föreslår riksdagen att till *Särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.

E. Energi

[7] E 7. **Visst internationellt energisamarbete.** I statsbudgeten för budgetåret 1984/85 har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 14 574 000 kr. Från anslaget bestrids Sveriges reguljära medlemsavgift i Internationella Atomenergiorganet (IAEA) samt bidraget till IAEA:s *Technical Assistance and Cooperation Fund*, kostnader för deltagande i IAEA:s dokumentationssystem INIS, kostnader i samband med deltagande i det nordiska kontaktorganet för atomenergifrågor (NKA), dock inte projektkostnader, resekostnader i samband med visst internationellt kärnenergisamarbete samt kostnader för delegationen (I 1982:08) för IAEA-frågor.

I skrivelse till regeringen den 17 december 1984 har statens kärnkraftinspektion hemställt om medel, ca 150 000 kr., för att finansiera en träningskurs avseende kontroll av anläggningar för tillverkning av kärnbränsle för IAEA:s safeguardinspektörer, vilka genomför den internationella kontrollen av klyvbart material. Träningskursen avses att genomföras av kärnkraftinspektionen tillsammans med AB ASEA-ATOM.

IAEA är för utbildningen av sina inspektörer beroende av att medlemsländerna medverkar på så sätt att inspektörerna kan erhålla detaljerad kunskap om olika anläggningstyper på fältet. Enligt min mening är det angeläget att stödja IAEA:s verksamhet för kontroll av klyvbart material

(safeguard). Jag förordar därför att kostnaderna för utbildningen bestrids från anslaget genom att anslagsposten för resor minskas i motsvarande omfattning.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat angående bestridande av vissa utgifter för stöd till IAEA:s verksamhet inom området kontroll av klyvbart material.

G. Statsägda företag

[8] **Vissa frågor med anledning av avtal mellan staten och Saléninvest AB om beställning av sex kylfartyg.** Riksdagen bemyndigade våren 1977 regeringen (prop. 1976/77: 139, NU 53, rskr 343) att godkänna ett avtal mellan staten och Saléninvest AB om beställningar av sex kylfartyg i vad avtalet avvek från bestämmelserna för lån och garantier till svenska fartygsbeställare.

Avtalet innebar att parterna åtog sig att tillse att AB Götaverkens (numera ingående i Svenska Varv-koncernen) helägda dotterbolag Rederi AB Zenit (Zenit) resp. Saléninvest AB:s helägda dotterbolag Salénrederierna AB gemensamt bildade partrederier för sex kylfartyg. Varje fartyg skulle ägas till 51 % av Salénrederierna och till 49 % av Zenit.

Köpeskillingen, som uppgick till ca 175 milj. kr. per fartyg, finansierades delvis med statliga bidrag (avskrivningslån) om 52,5 milj. kr. och delvis av Zenit med 12,5 milj. kr. Återstående del av köpeskillingen (nettopriset), 110 milj. kr., finansierades med hjälp av statliga kreditgarantier.

Fem år efter leverans av varje kylfartyg hade Götaverken resp. Salénrederierna rätt att påfordra att Salénrederierna övertog Zenits andel i resp. fartyg. Köpeskillingen till Zenit skulle erläggas kontant av Salénrederierna. Beloppet skulle uppgå till 49 % av nettopriset ökat med säljarens kostnader för pantbrev m. m. och en årlig ränta om 8 %. Vid eventuell ökning av andrahandspriset för fartygen skulle ett tilläggsbelopp betalas. För att finansiera köpeskillingen skulle Salénrederierna erhålla statliga kreditgarantier. Till skillnad mot vad som normalt gäller skulle borgen inte behöva ställas av de varv som hade byggt fartygen, Götaverken Arendal AB resp. Öresundsvarvet AB.

I anslutning till nyss nämnda avtal träffades särskilda partrederiavtal som stadgar att Salénrederierna erhåller all vinst och täcker all förlust såväl före som efter leverans av fartygen. Rederiet skulle vidare i eget namn och under eget ansvar utrusta och driva fartygen. Vidare hade Zenit inte rätt att avyttra sina andelar i kylfartygen till utomstående eller utöva något reellt inflytande vid driften av fartygen.

Som framgår av vad jag har anfört hade Zenit enbart en finansiell roll vid Saléninvests förvärv av kylfartygen. Zenits möjligheter att påverka de

ekonomiska risker som kylfartygsengagemanget medförde var till följd av nämnda avtal i stort sett obefintliga.

År 1979 överfördes Zenits engagemang i kylfartygen till Zenits dotterbolag Zenit Kylfinans AB (Kylfinans). När aktierna i Zenit år 1982 överfördes till staten, övertog Svenska Varv AB aktierna i Kylfinans. Anledningen var att det med hänsyn till avtalet mellan staten och Saléninvest inte ansågs finnas skäl att andelarna i kylfartygen avvecklades på samma sätt som Zenits övriga andelar.

Kylfartygen levererades åren 1978–1980. I enlighet med avtalet hade hösten 1984 fyra av fartygen i sin helhet överförts till Salénrederierna. För återstående två fartyg har överföringen av Kylfinans andel inte kommit till stånd till följd av Saléninvests ekonomiska svårigheter och sedermera konkurs i december 1984. Konkursen innebar att staten genom riksgäldskontoret i egenskap av borgenär fick överta det ekonomiska ansvaret för de sex kylfartygen, med undantag av Kylfinans två 49-procentiga andelar. Svenska Varv-koncernen övertog vidare det ekonomiska ansvaret för ett 350 000 dwt tankfartyg och två jack-up riggar.

För att Svenska Varv genom Kylfinans inte oskäligt skall få lida förlust till följd av avtalet mellan staten och Saléninvest – enligt vilket avsikten som jag berört endast var att Svenska Varv-koncernen skulle tjäna som finansieringsinstrument – bör enligt min mening det ekonomiska ansvaret för Kylfinans återstående två 49-procentiga andelar övertas av staten genom riksgäldskontoret. Detta bör ske genom att staten genom riksgäldskontoret gentemot Kylfinans fullföljer de ekonomiska åtaganden som skulle ha gällt om avtalet mellan staten och Saléninvest hade fullföljts. Riksdagens godkännande härför bör inhämtas.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga riksgäldskontoret att ikläda staten ekonomiskt ansvar för Kylfinans andelar i vissa kylfartyg i enlighet med vad jag har anfört.

Förteckning

över av regeringen hos riksdagen i prop. 1984/85: 125 bergärda anslag i tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1984/85

Statsutgifter*II Justitiedepartementet*

D 6	Byggnadsarbeten för domstolsväsendet, <i>reservationsanslag</i>	22 000 000
H 6	Sveriges kostnader för 1979 års allmänna granskning av sjögränsen mellan Sverige och Norge	860 000

III Utrikesdepartementet

A 10	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 900 000
------	---------------------------------------------	-----------

VI Kommunikationsdepartementet

A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 100 000
I 8	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Utrustning, <i>reservationsanslag</i>	993 000

VII Finansdepartementet

D 6	Vissa byggnadsarbeten vid tullverket, <i>reservationsanslag</i>	2 900 000
F 11	Teckning av aktier i en penningmarknadscentral, <i>reservationsanslag</i>	240 000

VIII Utbildningsdepartementet

A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	2 500 000
B 10	Mångfaldigande av litterära och konstnärliga verk inom utbildningsväsendet, <i>förslagsanslag</i>	2 150 000
C 10	Bidrag till studiecirklar i Uddevalla, <i>reservationsanslag</i>	1 000 000
I 2	Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde, <i>reservationsanslag</i>	59 000 000
I 3	Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m., <i>reservationsanslag</i>	15 000 000

IX Jordbruksdepartementet

A 4	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	1 000 000
G 4	Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m., <i>reservationsanslag</i>	1 700 000
H 20	Sanering av BT Kemis område i Teckomatorp, <i>reservationsanslag</i>	450 000

X Arbetsmarknadsdepartementet

A 2	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	800 000
B 18	Medel för särskilda insatser i Uddevallaregionen, <i>reservationsanslag</i>	127 600 000
D 3	Åtgärder för invandrare, <i>reservationsanslag</i>	250 000

XI Bostadsdepartementet

B 1	Bostadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	1 673 000
B 17	Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m., <i>reservationsanslag</i>	62 000 000

XII Industridepartementet

A 4	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	1 000 000
B 14	Småföretagsutveckling, <i>reservationsanslag</i>	5 000 000
B 21	Medelstillskott till ett regionalt investmentbolag för Uddevallaregionen, <i>reservationsanslag</i>	60 000 000
C 9	Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen, <i>reservationsanslag</i>	225 000 000
C 10	Lokaliseringslån i Uddevallaregionen, <i>reservationsanslag</i>	25 000 000
C 11	Särskilda utvecklingsinsatser i Uddevallaregionen, <i>reservationsanslag</i>	35 000 000
	<i>Summa statsutgifter</i>	656 116 000

